

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

SPELAR JÄMSTÄLLDA RIKSDAGSMÄN NÅGON ROLL?

HELENA OLOFSDOTTER STENSÖTA, DOCENT I STATSVETENSKAP, GÖTEBORGS UNIVERSITET

Könstillhörighet, omsorgserfarenhet och politiskt intresse

- Central fråga: Hur när och var företräder kvinnor kvinnors intressen?
- Forskning har visat: Kvinnor röstar något mer till vänster och är mer intresserade av sociala frågor/välfärdsfrågor och care-and-career politics, dvs. politik som gör det möjligt att kombinera familj- och yrkesliv, oavsett partitillhörighet
- Skillnaderna brukar förankras i kvinnors starkare erfarenhet av och engagemang i omsorgsarbete, dvs att ta hand om barn och familj (samt omsorgsorienterade yrken)
- Anne Philipps tes om närvarons politik – det är just kvinnor som kan föra fram kvinnors intressen

Hittills obesvarade frågor

- Om nu kvinnor utvecklar annorlunda politiska preferenser på grund av sina annorlunda erfarenheter, vad händer om män börjar få erfarenhet av kvinnors traditionella arbete?
- Nyare forskning pekar på minskade skillnader mellan kvinnor och män i politiken
- **Utvecklar män med omsorgserfarenhet liknande politiska prioriteringar som traditionellt karaktäriserat kvinnor?**

Fallet Sverige

- Omsorgserfarenhet kan mätas som föräldraledighet
- Sverige är ett bra fall. Föräldraledighetspolicies sprider sig i Europa, men de Nordiska länderna utmärker sig i att fäder tar en större stor del av ansvaret än i andra länder
- Det gäller även bland politiker
- I Sverige finns även data över politiska preferenser över tid

Analysen

- Registerdata på föräldraledighet bland riksdagsledamöter under riksdagsuppdraget 1977-2014
- Data på politiska preferenser från Riskdagsundersökningarna, Göteborgs universitet 1985-2010
- Kontroll för ålder, partitillhörighet och tidigare intresse, samt mandatperiod

Mandat-period	Procent kvinnor i riksdagen	Parti	Antal ledamöter som tagit föräldraledighet		Totalt antal månader som tagits ut	
			K	M	K	M
1977–1978	23	-	2	0	7	0
1982–1985	27	S	1	0	2	0
		V	1	2	4	3
1985–1988	31		0	0	0	0
1988–1991	38	L	0	1	0	3
1991–1994	33	NYD	1	0	5	0
		L	0	2	0	7
		S	2	0	6	0
1994–1998	40	M	0	1	0	1
		L	2	0	5	0
		C	2	0	8	0
		S	2	1	11	4
1998–2002	43	M	0	2	0	2
		L	1	1	2	2
		KD	1	1	23	3
		MP	1	0	1	0
		S	2	2	15	4
2002–2006	45	M	3	1	15	1
		L	2	4	6	16
		KD	0	2	0	4
		C	2	2	16	4
		MP	3	0	22	0
		S	8	8	63	28
		V	1	0	1	0
2006–2010	47	M	2	3	12	7
		L	0	1	0	6
		C	1	4	3	22
		MP	1	2	7	5
		S	4	6	30	26
		SD	1	0	3	0
Total			44	46	260	148

Tabell 2, Riksdagsledamöternas fem mest prioriterade områden uppdelat på kön för åren 1985, 1988, 1994, 2002, 2006, 2010 och 2014.

År		Rank 1	Rank 2	Rank 3	Rank 4	Rank 5
1985	M	Ekonomi (88)	Arbete (57)	Industri (53)	Miljö (51)	Utrikespolitik/säkerhet (33)
	K	Social (36)	Arbete (25) Ungdom (25)	-	Arbete (23)	Miljö (18)
1988	M	Ekonomi (55)	Miljö (47)	Utrikespolitik/säkerhet (34)	Industri (33)	Kommunikation (31)
	K	Social (51)	Miljö (32)	Ungdom (21)	Ekonomi (20)	Decentralisering (19)
1994	M	Ekonomi (75)	Arbete (44)	Social (40) Industri (40)	-	Miljö (35)
	K	Social (51)	Ungdom (32)	Arbete (26)	Ekonomi (24)	Miljö (21)
2002	M	Social (36)	Ungdom (34)	Industri (28)	Ekonomi (27)	Arbete (16) Immigration (16) Lagar och juridik (16)
	K	Social (38)	Ungdom (33)	Familj (20)	Ekonomi (19) Industri (19)	-
2006	M	Arbete (50)	Industri (33)	Social (31) Ungdom (31)	-	Ekonomi (25)
	K	Arbete (40)	Social (39) Ungdom (39)	-	Industri (22)	Miljö (21)
2010	M	Arbete (37)	Ungdom (36)	Industri (35)	Social (34)	Ekonomi (31)
	K	Social (38)	Arbete (36)	Ungdom (31)	Industri (24)	Immigration (21)
2014	M	Arbete (39)	Industri (28) Ungdom (28)	-	Ekonomi (25)	Social (22)
	K	Arbete (41)	Social (37)	Ungdom (35)	Jämställdhet (27)	Miljö (18)

Kommentar: Tabellen baserar sig på en öppen enkätfråga om riksdagsledamöternas politiskt prioriterade områden. Svaren har därefter summerats till kategorier. Kolumnerna anger rangordning för kategorierna ett visst år uppdelat på kvinnor och män. Det totala antalet kategorier är 32 (utom för 2014 då det är 31). Siffrorna inom parentes anger antalet ledamöter som nämnt ett visst område. Riksdagen har totalt 349 ledamöter.

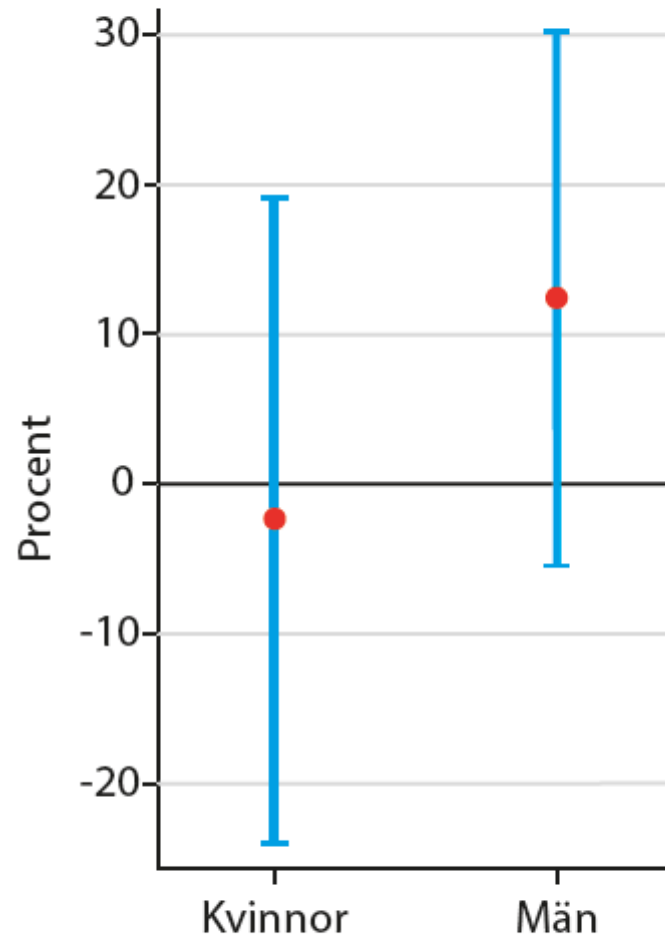
Tabell 3. Sannolikheter för att riksdagsledamöter har sociala frågor som politiskt intresseområde uppdelat på kön och erfarenhet av föräldraledighet

	Manliga ledamöter	Kvinnliga ledamöter	Samtliga
Erfarenhet av föräldraledighet	31 %	22 %	27 %
Ingen erfarenhet av föräldraledighet	17 %	25 %	20 %
Samtliga	18 %	24 %	

Kommentar: Marginaleffekterna är beräknade utifrån modell 3 (M3) i tabell A2 i appendix där ålder, partitillhörighet och tidigare individuellt politiskt intresse inkluderats liksom mandatperiod. Samtliga övriga variabler är satta till medelvärden.

Figur 1: Genomsnittliga marginaleffekter av föräldralighet under riksdagsperioden på intresse för sociala frågor.

Kommentar: Figuren är beräknad på kontrollvariablerna som inkluderats i modell 3 (M3) i den logistiska regressionen i tabell A2 i appendix.

Spelar jämställda riksdagsmän roll?

- Svenska riksdagen är relativt jämställd när det gäller uttag av föräldraledighet
- Analysen bekräftar tidigare studier som visat att män har svagare intresse för sociala frågor och familjefrågor
- Kvinnliga riksdagsledamöters intresse påverkas intressant nog *inte* av föräldraledighet under riksdagsperioden.
 - Tolkas som att kvinnor socialiseras in i att prioritera dessa frågor redan tidigare i livet
- Bland manliga riksdagsledamöter märks en *tendens* till att de *påverkas positivt* i sitt intresse för sociala frågor om de varit föräldralediga under sin riksdagsperiod
- För familjefrågor märktes inte samma tendens
 - Tolkas som att sociala frågor som bred omsorgsrelaterad kategori lättare påverkas av omsorgserfarenhet, medan familjefrågor, kan gå djupare in i maktskillnader mellan könen

Teoretiska slutsatser

- Det märks tendens till att erfarenhet av omsorgsansvar i form av föräldraledighet fäster även på manliga riksdagsledamöters kroppar och omsätts till politiska intressen på liknande sätt som vi förväntar oss att se hos kvinnliga riksdagsledamöter
- Riksdagsledamöterna tar inte bara med sig erfarenheter från sin tidigare socialisation in i politiken, utan det märks tendens att de fortsätter att socialiseras under sin tid som riksdagsledamöter
- Öppnar upp för nya intressanta frågeställningar om hur kön, olika typer av erfarenheter och politiskt intresse hänger samman.

Policyrelevans

- Bidrag till debatten om betydelsen av delad föräldraförsäkring. Tendens till att mäns ökade omsorgsansvar kan ge innehållsliga effekter utöver jämställdhetseffekter
- Kan vara viktigt för arbetslivet i stort, fler föräldralediga (män) kan ge andra prioriteringar i organisation och förvaltning
- Föräldraledighet kan användas som verktyg parallellt med kön i exempelvis jämställdhetsintegrering

Tack!

- Helena.stensota@pol.gu.se